

III spotkanie Partnerstwa Naturowego w województwie podkarpackim

Miejsce: Bircza, ul. Rynek 8/1, Gminny Ośrodek Kultury

Termin: 22.02.2013 r., godz. 10.00-14.00

Trzecie spotkanie w ramach Partnerstwa Naturowego dla przedsiębiorców zainteresowanych tematyką prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach Natura 2000 odbyło się dnia 22.02.2013r. w Birczy w Gminnym Ośrodku Kultury. W spotkaniu uczestniczyli właściciele agroturystyk, usługodawcy branży okołoturystycznej, rolnicy zajmujących się prowadzeniem rolnictwa ekologicznego oraz zainteresowani podjęciem działalności gospodarczej na ww. terenach.

Głównym celem spotkania było podsumowanie dotychczasowych prac nad kierunkami Partnerstwa Naturowego oraz przyjęcie końcowych zasad i warunków uczestnictwa w Partnerstwie, a także omówienie listy usług IOB w zakresie wsparcia prowadzenia działalności na obszarach Natura 2000.

Przebieg spotkania:

Pierwsza część spotkania miała charakter informacyjny. Przedstawiciel Lidera Naturowego – Pan Radosław Michalski, Prezes Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze, po krótkim wprowadzeniu do projektu, przypomniał o roli i celach Partnerstwa Naturowego. Następnie zostały omówione tematy dotyczące:

- a) roli IOB w agroturystyce oraz wsparcia finansowego podmiotów branży turystycznej,
- b) funkcji IOB w rozwoju rolnictwa i pszczelarstwa poparte dobrymi przykładami,
- c) omówienie koncepcji Partnerstwa Naturowego,
- d) określenie zasad uczestnictwa w Partnerstwie Naturowym,
- e) opracowanie listy usług IOB w zakresie wsparcia prowadzenia działalności na obszarach Natura 2000.

Wsparcia merytorycznego udzielili zaproszeni prelegenci: PTTK Przemysł - Leszek Melsztyński - sekretarz ZO PTTK, Fundacja Przyroda Karpat – Pan Grzegorz Sitko - Prezes Fundacji, Stowarzyszenie Związek Pszczelarzy Ziemi Przemyskiej Pan Zdzisław Kilon – Prezes Zarządu, Gospodarstwo ekologiczne – Pani Lucyna Cwynar z Zabratówki, właścicielka gospodarstwa ekologicznego „Zuza”.

Prezentację rozpoczął Pan Radosław Michalski, który opowiedział o roli PR oraz różnych kanałach przepływu informacji ze szczególnym uwzględnieniem strony www. Za przykład został podany portal exploreprzemyskie.com, którego zadaniem jest promocja walorów przyrodniczo-kulturowych oraz rekreacyjnych tych obszarów. Celem powstałego portalu jest wspieranie rozwoju nowego trendu podróżowania jakim jest ekoturystyka czyli zielona turystyka, w szczególności na obszarach cennych przyrodniczo tj. Natura 2000. Oferta, zawierająca informacje praktyczne takie jak: baza gospodarstw agroturystycznych, regionalne jadło, atrakcje turystyczne, propozycje aktywnego spędzania czasu itp., skierowana jest do turystów pragnących kontaktu z przyrodą, kulturą i miejscową ludnością, co może stanowić ważne źródło dochodu dla mieszkańców wsi.

Następnie Pan Leszek Melsztyński Przewodnik PTTK omówił rodzaje szlaków turystycznych, sposób ich znakowania oraz wyznaczania, a przede wszystkim ich rolę w rozwoju turystyki na określonym terenie. Zwrócono również uwagę na problem dewastowania szlaków oraz zaangażowania

miejscowej ludności w działania na rzecz poprawy atrakcyjności ich okolicy, które powinno być wspierane nie tylko przez PTTK ale przede wszystkim przez jednostki samorządu terytorialnego. Taka współpraca wpłynęłaby na poprawę obsługi ruchu turystycznego, a wspólna, szeroka i zintegrowana promocja byłaby skuteczniejsza i miała większe oddziaływanie na potencjalnych odbiorców oferty turystycznej. Również sami gospodarze – m.in. właściciele agroturystyk powinni pełnić rolę lokalnych przewodników, znać okoliczne atrakcje i udzielać informacji o możliwościach spędzenia wolnego czasu przyjezdnym goszczącym w ich kwaterach. Dokładne mapy, foldery, informatory czy rozkłady jazdy autobusów/busów to podstawowy zestaw materiałów informacyjno-promocyjnych jakie powinien posiadać każdy mieszkaniec „zajmujący” się obsługą turystów.

Następnie Pan Grzegorz Sitko – Prezes Fundacji Karpackiej po krótkiej autoprezentacji swojej organizacji przedstawił m.in. Motywacje przyjazdu turystów na podstawie wyników badań ankietowych w Bieszczadach. Za główny powód odwiedzający podali m.in.: atrakcyjność „dzikich” i słabo zagospodarowanych terenów – 50%, sentyment do gór i piękne krajobrazy, gościnność mieszkańców i spotkania z ciekawymi ludźmi np. pustelnicy, artyści i „bieszczadzkie zakapiory”, jeziora i rzeki.

Podsumowując, wyróżnikiem polskich Karpat Wschodnich jest:

- przestrzeń – mało zmieniona przez człowieka i rzadko zamieszкана
- położenie przy styku granic trzech państw – wschodnia granica EU, Ukrainą i Słowacja
- różnorodna oferta turystyki aktywnej - wędrówki piesze, rowery, konie, żeglarstwo, narciarstwo
- dzika przyroda
- wielokulturowość pogranicza – ślady kultury polskiej, żydowskiej, ukraińskiej
- czyste i nieuregulowane rzeki oraz bliskość dużego, sztucznego akwenu – Zalew Soliński

Potencjalnymi odbiorcy tej oferty to osoby w każdym przedziale wiekowym – w zależności od rodzaju produktu turystycznego. Propozycje wykorzystania potencjału tych terenów to m.in.:

- obserwacje dzikiej przyrody
- fotografia przyrodnicza (Fotosafari)
- ekoturystyka
- turystyka przyrodnicza
- turystyka zrównoważona
- turystyka odpowiedzialna
- turystyka aktywna
- edukacja przyrodnicza
- oferta turystyczna dla seniorów 50 +

Zostały również przedstawione trendy w turystyce europejskiej na najbliższe 20 lat, które wskazują że największy wzrost odnotuje turystyka alternatywna w tym przyrodnicza, kulturowa, aktywna i edukacyjna. Należy również spodziewać się wzrostu podróży turystów w wieku 50+.

Zidentyfikowano również zagrożenia dla rozwoju turystyki przyrodniczej jakimi są:

- brak wyrazistego stylu architektonicznego, niezachowywanie tradycyjnych wzorców budownictwa górskiego
- problemy z logistyką – Jak szybko i tanio dotrzeć? Tanie linie
- brak wykwalifikowanych kadr do obsługi grup specjalistycznych
- nieudolny marketing i zły wizerunek Polski/regionu

Podsumowując, głównymi kryteriami w wyborze miejsca podróży jakimi kierują się turyści to krajobraz, klimat, koszty podróży i zakwaterowania, zabytki. Wysoka jakość i dostępność oferty turystycznej, która zależy przede wszystkim od mieszkańców oraz lokalnych władz, gwarantuje wzrost popytu i podaży, a tym poprawę sytuacji ekonomicznej regionu. Należy jednak przy tym pamiętać o zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem ochrony obszarów cennych przyrodniczo.

Pani Lucyna Cwynar z gospodarstwa ekologicznego „Zuza” opowiedziała o swojej pasji jaką są kozy oraz o problemach dotyczących certyfikacji i sprzedaży produktów ekologicznych, które powiązane są z wysokimi kosztami produkcji, gdyż prawo wymaga posiadania równocześnie profesjonalnej przetwórni. Dla pojedynczego gospodarza jest to bariera często nie do przebycia. Rozwiązaniem tej sytuacji mogą być tzw. grupy producenckie, gdyż rozłożone koszty produkcji nie obciążają tak bardzo budżetu rolników, mają również więcej możliwości zbytu swoich towarów, pozyskiwania wsparcia w postaci doradztwa i środków zewnętrznych. Pani Lucyna zwróciła również uwagę na wzrastający popyt na zdrową żywność ekologiczną szczególnie w dużych aglomeracjach miejskich. Zachęcała też uczestników spotkania do aktywnego udziału w różnego typu imprezach targowo-wystawienniczych i jarmarkach promujących regionalne jadalno, będących okazją prezentacji swoich wyrobów, nawiązywania bezpośrednich kontaktów z klientami oraz potencjalnymi kontrahentami.

O produkcie regionalnym jakim są miody opowiedział Pan Zdzisław Kilon – Prezes Związku Pszczelarzy Ziemi Przemyskiej. Oprócz przedstawienia sposobu i kosztów zakładania pasiek oraz rodzajów produktów pszczelarskich i ich dobroczynnego wpływu na zdrowie, został poruszony bardzo ważny problem dot. upraw GMO, które wg pszczelarzy powodują wymieranie całych uli. W ostatnich latach w Polsce i na świecie obserwuje się coraz więcej przypadków masowego wymierania pszczół. W ciągu ostatnich 20 lat populacja pszczół w Polsce spadła o ponad połowę – obecnie w Polsce żyje tylko 800 tys. rodzin a powinno być 2 miliony. Za przyczynę takiego stanu rzeczy wskazuje się kilka czynników:

- zatrucie środowiska środkami chemicznymi nieracjonalnie wykorzystywanymi w rolnictwie,
- nowe choroby rodzin pszczelich, takie jak warroza, choroba sporowcowa i wiele innych
- syndrom ginienia rodzin pszczelich objawiający się znikaniem pszczół z ula na jesieni co prowadzi do drastycznego zmniejszenia (do 80%) populacji owadów na wiosnę
- coraz niższa bioróżnorodność środowiska naturalnego na skutek ingerencji człowieka
- uprawy GMO, które powodują zmiany w układzie pokarmowym u pszczół przyswajających pyłek z tych roślin, polegające na problemach w procesie trawienia i prowadzące do dziesiątkowania populacji pszczół.

Podczas części warsztatowej spotkania zostały zweryfikowane propozycje Partnerstwa Naturowego oraz roli IOB stanowiące załączniki do raportu.

Rezultaty III spotkania:

- zweryfikowana koncepcja Partnerstwa Naturowego
- określenie kierunków i celów Partnerstwa
- zasady i warunki uczestnictwa w Partnerstwie
- lista głównych barier w prowadzeniu działalności gospodarczej, potrzeb przedsiębiorców oraz usług IOB w zakresie wsparcia przedsiębiorczości na obszarach Natura 2000